

tribui. Nam ex tribus quæ ad illud requiruntur, auctoritas attribuitur Patri, ratio Filio, rectitudo Spiritui Sancto. Et ex his relinquuntur expositæ solutiones argumentorum.

ARTICULUS II.

Utrum judiciaria potestas conveniat Christo secundum quod est homo.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod judiciaria potestas non conveniat Christo secundum quod est homo. Dicit enim August., in lib. de Vera religione¹, quod iudicium attribuitur Filio, in quantum est ipsa lex prima veritatis. Sed hoc pertinet ad Christum secundum quod est Deus. Ergo judiciaria potestas non convenit Christo secundum quod est homo, sed secundum quod est Deus.

2. Præterea, ad judiciariam potestatem pertinet præmiare bene agentes, sicut et punire malos. Sed præmium bonorum operum est beatitudo æterna, quæ non datur nisi a Deo; dicit enim Augustinus super Joannem², quod participatione Dei fit anima beata, non autem participatione animæ sanctæ. Ergo videtur quod judiciaria potestas non conveniat Christo secundum quod est homo, sed secundum quod est Deus.

3. Præterea, ad judiciariam Christi potestatem pertinet iudicare occulta cordium, secundum illud 1 ad Corinth. 14: Nolite ante tempus iudicare, quoadusque veniat Dominus, qui et illuminabit abscondita tenebrarum, et manifestabit consilia cordium. Sed hoc pertinet ad solam virtutem divinam, secundum illud Jerem. 17: Præcavum est cor hominis et inscrutabile, quis cognoscet illud? Ego Dominus scrutans corda, et probans renes, qui do unicuique juxta viam suam. Ergo judiciaria potestas non convenit Christo secundum quod est homo, sed secundum quod est Deus.

Sed contra est quod dicitur Joannis 5: Potestatem dedit ei iudicium facere, quia Filius hominis est.

Respondeo dicendum, quod Chrysost. super Joannem³ sentire videtur, quod judiciaria potestas non conveniat Christo secundum quod est homo, sed solum secundum quod est Deus. Unde

¹ Cap. 31, circ. princ., tom. 4.

² Tract. 23 in Joann., inter princ. et med., tom. 9.

³ Hom. 38 in Joann., parum ante medium, tom. 3.

auctoritatem Joannis inductam sic exponit. Potestatem dedit ei iudicium facere, et postea subditur: Quia Filius hominis est, nolite mirari hoc: non enim propterea suscepit iudicium, quoniam homo est, sed quia ineffabilis Dei Filius est, propterea iudex est; quia vero ea, quæ dicebantur, erant majora quam secundum hominem, ideo hanc opinionem solvens dicit: Ne miremini quia Filius hominis est; etenim ipse est etiam Filius Dei. Quod quidem probat per resurrectionis effectum. Unde subdit: Quia venit hora in qua omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei. Sciendum tamen quod, quamvis apud Deum remaneat primæva auctoritas iudicandi, hominibus tamen committitur a Deo judiciaria potestas respectu eorum qui eorum jurisdictioni subiciuntur. Unde dicitur Deut. 1: Quod justum est, iudicate; et postea subditur: Quia Dei est iudicium, cuius, scilicet, auctoritate vos iudicatis. Dicitur est autem supra¹, quod Christus etiam in natura humana est caput totius Ecclesie, et quod sub pedibus ejus Deus omnia subiecit. Unde ad eum pertinet, etiam secundum naturam humanam, habere judiciariam potestatem. Propter quod Augustinus², auctoritatem prædictam Evangelii sic dicit esse intelligendam: Potestatem dedit ei iudicium facere, quia Filius hominis est; non quidem propter conditionem naturæ; quia omnes homines hujusmodi potestatem habent (ut Chrysost. objicit³), sed hoc pertinet ad gratiam capitis, quam Christus in humana natura accepit. Competit autem Christo hoc modo secundum humanam naturam judiciaria potestas, propter tria. Primo quidem propter convenientiam et affinitatem ipsius ad homines. Sicut enim Deus per causas medias, tanquam propinquiores effectibus, operatur, ita iudicat per hominem Christum homines, ut sit suavius iudicium hominibus. Unde Apostol. dicit, Hebr. 4: Non habemus Pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris, tentatum per omnia pro similitudine absque peccato; adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiæ ejus. Secundo, quia in finali iudicio (ut August. dicit super Joannem⁴) erit resurrectio corporum mortuorum, quæ suscitatur Deus per Filium hominis, sicut per eundem Christum suscitatur animas, in quantum est Filius Dei. Tertio, ut Augustin. dicit

¹ Q. 8, a. 1 et 3.

² Tract. 19 in Joann., post med., tom. 9.

³ Loco jam citato.

⁴ Tract. 23 in Joann., ante med., tom. 9.

in lib. de Verbis Domini¹, rectum erat ut iudicandi viderent iudicem; iudicandi autem erant boni et mali; restabat ergo ut in iudicio, forma servi et bonis et malis ostenderetur, forma Dei solis bonis servaretur.

Ad primum ergo dicendum, quod iudicium pertinet ad veritatem, sicut ad regulam iudicii; sed ad hominem, qui est veritate imbutus, pertinet secundum quod est unum quodammodo cum ipsa veritate, quasi quedam lex et quedam justitia animata. Unde et ibidem August. introducit quod dicitur 1 Corinth. 2: Spiritus iudicat omnia. Anima autem Christi præ cæteris creaturis magis fuit unita veritati, et magis ea repleta, secundum illud Joannem 1: Vidimus eum plenum gratiæ et veritatis. Et secundum hoc ad animam Christi maxime pertinet omnia iudicare.

Ad secundum dicendum, quod solius Dei est, sui participatione animas beatas facere. Sed adducere homines ad beatitudinem, convenit Christo, in quantum est caput et auctor salutis eorum, secundum illud Hebræor. 3: Qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem salutis eorum per passionem consummari.

Ad tertium dicendum, quod cognoscere occulta cordium et dijudicare, per se quidem pertinet ad solum Deum. Sed ex refluente divinitatis ad animam Christi, convenit etiam ei cognoscere et iudicare occulta cordium, ut supra dictum est², cum de scientia Christi ageretur. Et ideo dicitur Romanorum 2: In die, cum iudicabit Deus occulta hominum per Jesum Christum.

COMMENTARIUS.

1. Quoniam in præc. art. exposuit D. Thomas quomodo Christo ut Deo conveniat potestas iudicandi, consequenter hic explicat quomodo conveniat illi ut homini, hoc est in humanitate, et præsertim intendit exponere locum illum Joannem 5: Potestatem dedit ei iudicium facere, quia Filius hominis est. Refert autem sententiam Chrysost. dicentis, potestatem judiciariam non convenire Christo ut homini, sed ut Deo tantum. Sed est diligenter animadvertendum, aliud esse negare absolute, Christo ut homini convenire judiciariam potestatem, aliud vero, negare, doceri hoc in prædicto loco Joannis. Rursus considerandum

¹ Serm. ultimo, cap. 7, a medio.

² Quæst. 10, art. 2.

est, aliud esse loqui de potestate primaria, seu auctoritate suprema iudicandi, aliud de potestate excellentiæ, quæ est quasi instrumentaria respectu superioris. Chrysost. ergo, hom. 38 in Joan., nec negat, nec negare potest, datam esse Christo in humanitate aliquam judiciariam potestatem. Hoc enim de fide certum est, et ex aliis locis Scripturæ evidenter colligitur, ut in sequenti disputatione dicemus. Et hoc probant optime omnes congruentiæ quas D. Thomas adducit, quæ per se satis claræ sunt, et argumenta quæ in contrarium objicit, et eorum solutiones sunt facillimæ.

2. Testimonii Joannem 5 prima expositio. — Solum ergo superest, hoc loco explicandum an hæc veritas tradatur etiam in prædicto loco Joannis. Chrysost. enim putat ibi solum esse sermonem de primæva auctoritate iudicandi, quæ non convenit Filio, nisi ut Deus est. Et ita aliter distinguit Evangelicum contextum, scilicet: Sicut Pater habet vitam in semetipso, sic dedit et Filio habere vitam in semetipso, et potestatem dedit ei iudicium facere. Quia Filius hominis est, nolite mirari hoc, etc. Et fundamentum Chrysost. fuit, quoniam illa verba: Quoniam Filius hominis est, non possunt continere rationem præcedentium, alias omnibus filiis hominum danda fuisset potestas judiciaria; ergo debet Christus dici se esse æqualem Deo, subdit: Nolite mirari, eo quod sim homo, etc.; et hanc expositionem sequuntur Theophylactus et Euthymius. Sed neque ratio Chrysostomi urget, nec illa divisio et connexio litteræ est ita apta ad contextum explanandum, sicut ea quæ habetur in vulgata editione, quam cæteri omnes antiqui sequuntur.

3. Secunda expositio. — Aliter ergo exponit Cyrillus, lib. 2 in Joan., cap. 144, qui in hoc convenit cum Chrysost., quod hunc locum intelligit de potestate iudicandi suprema ac divina, quam dicit esse datam Christo, quia Filius hominis est. Nam, ut est Deus, non est illi ex tempore data; sed illam habet connaturalem per æternam generationem. Non intelligit autem datam esse hanc potestatem ipsi humanitati, ut per illam Christo conveniat (hoc enim impossibile est); sed intelligit datum esse huic homini, ut sit supremus iudex cum Patre, quod per communicationem idiomatum factum est per ipsam incarnationem. Hæc expositio probabilis est, sicut de aliis similibus in superioribus diximus; tamen

(si scholastico rigore loquamur) improprie sunt hujusmodi locutiones. Nam (ut in priori tomo late disputavimus), licet in ordine ad actum mentis, ut est prædestinatio quæ præscindere potest in objecto suo a determinato supposito, vere, et proprie dici possit: *Hic homo est prædestinatus, ut sit Filius Dei naturalis*, et ut sit supremus iudex cum Patre, etc., tamen in ordine ad executionem seu actum potentiae operantis, quæ necessario versatur circa singulare suppositum, non proprie dicitur: *Hic homo factus est Deus*, et consequenter neque potuit proprie dici, huic homini datas esse seu comunicatas per incarnationem essentielles proprietates Dei, quarum una est primaria potestas iudicandi; sed humanitati conjuncta est divina persona, ut hic homo sit Deus, et habeat dictam potestatem iudicandi, non quia denuo illi communicata est, sed quia suppositum hujus hominis naturaliter illam habet. Neque Cyrillus tam clare docuit hanc expositionem, quin ejus doctrina possit ad sequentem accommodari.

4. *Tertia expositio vera. — Judiciaria potestas quomodo Christo conveniat. —* Tertia ergo et legitima expositio est, quam hic tradit D. Thomas, scilicet, sermonem Christi esse de potestate excellentiæ ad exercendum iudicium per humanitatem, ipsi communicata propter unionem ad Verbum. Quæ est expositio Aug., tract. 19 et 22 in Joannem, quem sequuntur Beda ibi; et Rupertus, lib. 5 in Joannem, ac cæteri Latini expositores. Eandem habet rursus Aug., lib. 20 de Civit., cap. 6, et lib. 1 de Trinit., cap. 13. Indicat Hieron., Isai. 50, quatenus de Christo homine explicat illa verba: *Sicut audio, judico*; et Tertul., lib. contra Praxeam, c. 21. In quo illud est observatione dignum, non legere quia, sed qua, sic enim scribit: *Judicium dedit illi facere in potestate, qua Filius hominis per carnem, scilicet, sicut et Filius Dei per spiritum ejus*. Idem Vigilius, lib. 5 contra Eutych. Et juxta hanc expositionem, illis verbis, *quia Filius hominis est*, non reditur causa adæquata ex qua oriatur potestas iudicandi (sic enim, ut argumentatur Chrysost., omnes homines haberent illam potestatem); sed designatur imprimis natura, quæ necessaria fuit in Christo ut esset capax hujus donationis et potestatis. Si enim tantum fuisset Deus, non potuisset hanc potestatem denuo recipere; tamen, quia Filius hominis est, fuit capax ejus. Deinde significatur congrua

ratio, ob quam voluit Deus iudicium Christo committere, scilicet, ut homines sensibiles ab homine, cujus facies videri et vox audiri posset, judicarentur. Hæc enim providentiæ ratio suavior est, et hominibus magis accommodata, et ita nullo modo sequitur inconveniens illud, quod Chrysost. inferebat. Quia, licet iudicium oporteat fieri per hominem, non inde fit debere fieri per quemlibet; et licet in omnibus sit capacitas quasi remota, non tamen proxima, neque æqualis ratio. Quod autem hæc expositio valde consentanea sit contextui evangelico, patet ex antecedentibus et sequentibus. Prius enim ait Christus: *Amen, amen dico vobis, quia venit hora, et nunc est, quando mortui audient vocem Filii Dei, et qui audierint, vivent*. Quæ verba intelliguntur de Christo homine, quatenus illi datum est ut per humanitatis imperium ac vocem possit mortuos excitare. Et rationem subdens, ait: *Sicut enim Pater habet vitam in semetipso, id est, vivificandi virtutem (ut exponit Cyrillus, juxta illud Joann. 1: In ipso vita erat), sic dedit et Filio habere vitam in semetipso*. Quod recte intelligi potest de Filio ut Deo, eo sensu quem præcedenti articulo tradidimus, ut mirum, quia persona Filii secundum se habet potestatem vivificandi æqualem cum Patre, ideo data sit humanitati ejus, virtus instrumentaria vivificandi mortuos. Vel etiam potest hæc ratio intelligi de Christo ut homine, sicut Cyrill. etiam exponit. Quo sensu illa particula, *sicut*, non dicit æqualitatem, sed proportionem et similitudinem. Verba igitur, quæ nunc tractamus, et immediate post prædicta sequuntur, recte intelliguntur de Christo ut homine. Illa vero, *Nolite mirari hoc*, optime connectuntur sequentibus. Sicut enim paulo superius ostendit Christus sibi esse datam potestatem vivificandi mortuos, ex potestate iudicandi, quodammodo ex fine colligens medium, ita e contrario hic suadet iudicandi potestatem ex potestate suscitandi mortuos, veluti colligens ex medio finem, aut ex uno opere supernaturali magis sensibili valdeque admirabili admirationem alterius excludens, et hoc est quod ait: *Nolite mirari hoc, quia venit hora in qua omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei, et procedent, etc.* Ac tandem concludit: *Sicut audio, judico, et iudicium meum justum est, quia non quero voluntatem meam, sed ejus qui misit me*. Quæ verba necesse est intelligi de voluntate humana; ergo sermo est de iudicio quod ab illa procedit, et per humanita-

tem exercetur; de eodem ergo est sermo in prioribus verbis.

ARTICULUS III.

*Utrum Christus ex meritis adeptus fuerit iudiciariam potestatem*¹.

1. *Ad tertium sic proceditur. Videtur quod Christus non ex meritis fuerit adeptus iudiciariam potestatem. Judiciaria enim potestas assequitur regiam dignitatem, secundum illud Prov. 20: Rex, qui sedet in solio iudicii, dissipat omne malum intuitu suo. Sed regiam dignitatem Christus obtinuit absque meritis; competit enim ei ex hoc ipso quod est unigenitus Dei; dicitur enim Luc. 1: Dabit ei Dominus Deus sedem David patris ejus, et regnabit in domo Jacob in æternum. Ergo Christus iudiciariam potestatem non obtinuit ex meritis.*

2. *Præterea, sicut dictum est², judiciaria potestas competit Christo, in quantum est carnis nostrum. Sed gratia capitis non competit Christo ex meritis, sed consequitur personalem unionem divinæ et humanæ naturæ, secundum illud: Vidimus gloriam ejus quasi Unigeniti a Patre, plenum gratiæ et veritatis, et de plenitudine ejus nos omnes accepimus: quod pertinet ad rationem capitis. Ergo videtur quod Christus non haberet ex meritis iudiciariam potestatem.*

3. *Præterea, Apostolus dicit, 1 ad Corinth. 2: Spiritus iudicat omnia. Sed homo efficitur spiritualis per gratiam, quæ non est ex meritis; alioquin jam non esset gratia, ut dicitur Roman. 11. Ergo videtur quod judiciaria potestas non conveniat, nec Christo, nec alii ex meritis, sed ex sola gratia.*

Sed contra est quod dicitur Job 36: Causa tua quasi impii iudicata est, causam iudiciumque recipies; et Augustinus dicit, in libro de Verbis Domini³: Sedebit iudex, qui stetit sub iudice; damnabit vero reos, qui falso factus est reus.

Respondeo dicendum, quod nihil prohibet unum et idem deberi alicui ex causis diversis, sicut gloria corporis resurgentis debita fuit Christo, non solum propter congruentiam di-

¹ 4, d. 48, quæst. 1, art. 1. Et 4 cont., c. 95, princ. Et op. 2, c. 249.

² Art. præc.

³ In serm. ult., aliquantulum a med., tom. 10.

vinitatis, et propter gloriam animæ, sed etiam ex merito humilitatis passionis. Et similiter dicendum est quod judiciaria potestas homini Christo competit, et propter divinam personam, et propter capitis dignitatem, et propter plenitudinem gratiæ habitualis; et tamen etiam ex merito eam obtinuit, ut, scilicet, secundum Dei justitiam iudex esset, qui pro Dei justitia pugnavit et vicit, et injuste iudicatus est. Unde ipse dicit, Apoc. 3. Ego vici, et sedi in throno Patris mei. In throno autem intelligitur judiciaria potestas¹, secundum illud Psalm. 9: Sedisti super thronum, qui iudicas justitiam.

Ad primum ergo dicendum, quod ratio illa procedit de judiciaria potestate, secundum quod debetur Christo ex ipsa unionem ad Verbum Dei.

Ad secundum dicendum, quod ratio illa procedit ex parte gratiæ capitis.

Ad tertium dicendum, quod ratio illa procedit ex parte gratiæ habitualis, quæ est perfectiva animæ Christi. Per hoc tamen quod his modis debetur Christo judiciaria potestas, non excluditur quin debeatur ei ex merito.

COMMENTARIUS.

Quamquam D. Thomas tantum proponat quæstionem de merito, tamen ea occasione explicat omnes rationes quæ fuerunt in Christo, ob quas data est illi judiciaria potestas. Quarum prima et præcipua est dignitas divinæ personæ, cum qua conjuncta est dignitas capitis, ad quam quodammodo spectat hæc judiciaria potestas; iis vero adjuncta est ratio meriti, quia ad perfectionem pertinet, et non repugnat simul cum aliis titulis conjungi, ut exposuimus superiori tomo, disputat. 40, sect. 3. Quando vero adjungit divus Thomas, hanc potestatem etiam esse datam Christo propter plenitudinem gratiæ habitualis, non videtur ita intelligendum, ut hæc sit sufficiens ratio hujus potestatis. Quia gratia habitualis per se non habet ut illi debeatur potestas vel jurisdictio in alios, etiamsi in suo ordine perfectissima sit. Sed potest altero e duobus modis intelligi. Primo, quia, suppositis aliis rationibus hujus potestatis, hæc etiam adjuvat, et est bona congruentia. Vel secundo, quia, supposito quod ad suavem ordinem divinæ providentiæ pertinuit iudicium hominum alicui homini committere, dari de-

¹ Gloss. ord. ibi ex Cas. exponit.